

Kommunikationsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om Trafikskyddet och till lag om undersökning av trafikolyckor som inträffat på väg eller i terräng

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om Trafikskyddet och till lag om undersökning av trafikolyckor som inträffat på väg eller i terräng (RP 240/2016 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Heini Färkkilä, justitieministeriet
- överingenjör Marcus Merin, kommunikationsministeriet
- verkställande direktör Anna-Liisa Tarvainen, Trafikskyddet.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- inrikesministeriet
- undervisnings- och kulturministeriet
- kommunikationsministeriet
- social- och hälsovårdsministeriet
- Olycksutredningscentralen
- Trafikverket
- Trafiksäkerhetsverket
- Moottoriliikenteen Keskusjärjestö.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om Trafikskyddet. De ändringar i fråga om finansierings- och styrmodellen för Trafikskyddet som följer av lagen om trafiksäkerhetsavgift, som träder i kraft den 1 januari 2017, tas in i lagen. Dessutom beaktas de lagtekniska behov av ändringar som följer av grundlagen. Med undantag för finansierings- och styrmodellen inverkar propositionen inte på organiseringen och upprätthållandet av Trafikskyddets verksamhet.

Dessutom föreslås det att det stiftas en ny lag om undersökning av trafikolyckor som inträffat på väg eller i terräng. Den skiljer sig från den gamla lagen när det gäller finansierings- och styrmo-

Betänkande KoUB 27/2016 rd

dellen som följer av lagen om trafiksäkerhetsavgift och i fråga om vissa lagtekniska behov som följer av grundlagen.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2017.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet har tidigare behandlat trafiksäkerhetsfrågor i sitt betänkande KoUB 5/2016 rd— RP 125/2015 rd och upprepar i detta sammanhang det som tidigare sagts om såväl det numera etablerade, uppskattade, välfungerande och långsiktiga trafiksäkerhetsarbetet som om vikten av att verksamheten är oavhängig.

Enligt utredning till utskottet från kommunikationsministeriet är avsikten att i statsrådets förordning om statsunderstöd för främjande av säkerhetsverksamhet inom vägtrafiken föreskriva att av statsunderstödet kan såsom projektbidrag beviljas högst 75 procent av de godtagbara kostnaderna. Utskottet vill lyfta fram det ovannämnda välfungerande trafiksäkerhetsarbetet och påpekar att de till buds stående anslagen borde användas så att som projektbidrag beviljas högst 50 procent av de godtagbara kostnaderna. Enligt utskottet är det nödvändigt att bestämmelserna i statsrådets förordning om statsunderstöd för främjande av säkerhetsverksamhet inom vägtrafiken innehåller en femtioprocentgräns för kostnader som beviljas som projektbidrag. Undantagsvis kunde emellertid synnerligen viktiga enskilda projekt beviljas 75 procent av kostnaderna i projektbidrag.

DETALJMOTIVERING

14 §. Uppgifter i olycksdataregistret. Utskottet noterar att enligt justitieministeriets handbok för författningsskribenter (Lainkirjoittajan opas) måste utlämning av uppgifter av denna natur knytas till ett nödvändighetskrav i bestämmelsen. Utskottet ändrar därför bestämmelsen så att den gäller utlämning av nödvändiga uppgifter.

I 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) finns en bestämmelse om utlämning av uppgifter för vetenskaplig forskning eller statistikföring. Utskottet föreslår därför att formuleringen ”för att användas i vetenskaplig och statistisk forskning” stryks. För klarhetens skull lägger utskottet dock till en informativ hänvisning till den aktuella paragrafen i offentlighetslagen.

15 §. Krav på god förvaltning och tjänsteansvar. De lagar som nämns i paragrafen reglerar myndigheters och organisationers verksamhet och därigenom anställdas samt nämndmedlemmars och experters agerande. Med avvikelse från det sedvanliga har paragrafen formulerats så att den gäller undersökningskommissionens medlemmar och experter samt Trafikförsäkringscentralens anställda. Utskottet föreslår att den ändras så att den gäller organisationen.

Betänkande KoUB 27/2016 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 240/2016 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 2 i proposition RP 240/2016 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om Trafikskyddet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om Trafikskyddet (278/2003) 8 och 10 §,
ändras 5 § 3 och 4 mom., 7 § 1 mom. och 12 § 2 mom., av dem 12 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1166/2015, samt
fogas till lagen en ny 13 a § som följer

5 §.

Trafikskyddets organ

Styrelsen består av en ordförande och elva andra medlemmar. Statsrådet förordnar ordföranden och fyra medlemmar, vilka företräder undervisnings- och kulturministeriet, inrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet samt Trafikverket. Centralorganisationens möte väljer sju medlemmar bland vilka olika vägtrafikantgrupper ska vara representerade. För varje medlem förordnas eller väljs en personlig suppleant. Ordföranden och de övriga medlemmarna förordnas eller väljs för två kalenderår i sänder. Varje kalenderår är dock hälften av medlemmarna i tur att avgå. Styrelsen väljer inom sig två vice ordförande.

Om en sådan medlem eller suppleant i styrelsen som företräder ett ministerium eller Trafikverket avgår eller permanent är förhindrad att sköta sitt uppdrag under mandatperioden, förordnar myndigheten i fråga en ny medlem eller suppleant i hans eller hennes ställe för den återstående mandatperioden.

Betänkande KoUB 27/2016 rd

7 §.

Finansiering av verksamheten

För finansieringen av Trafikskyddets verksamhet kan anslag som anvisats för det ändamålet i statsbudgeten användas. På statsunderstöd som beviljas Trafikskyddet och på övervakning av den verksamhet som understöds tillämpas statsunderstödslagen (688/2001).— — — — —

12 §.

Bokföring och revision

För granskning av Trafikskyddets förvaltning och räkenskaper ska Trafikskyddet ha två revisorer, som ska vara CGR- eller OFGR-revisorer. Revisorerna väljs av centralorganisationens möte. För båda revisorerna väljs också en revisorssuppleant. På revisionen av Trafikskyddet tillämpas revisionslagen (1141/2015).

13 a §

Användningen av tillgångar om Trafikskyddet upphör med sin verksamhet

Om Trafikskyddet upphör med sin verksamhet ska dess tillgångar användas för det syfte som anges i 1 § på det sätt som särskilt föreskrivs med beaktande av eventuella specialbestämmelser i gåvobrev och testamenten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om undersökning av trafikolyckor som inträffat på väg eller i terräng

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Betänkande KoUB 27/2016 rd

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §.

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på sådan undersökning av trafikolyckor på väg eller i terräng som utförs i syfte att förbättra trafiksäkerheten. Syftet med undersökning enligt denna lag är inte att klarlägga rättsligt ansvar.

Denna lag tillämpas inte om Olycksutredningscentralen har fattat beslut om att en utredning ska inledas enligt lagen om säkerhetsutredning av olyckor och vissa andra händelser (525/2011). En undersökning som har inletts i enlighet med denna lag ska då avbrytas omedelbart, om inte överenskommelse om en annan tidpunkt träffas med Olycksutredningscentralen. Om en trafikolycka som avses i denna lag utreds i enlighet med lagen om säkerhetsutredning av olyckor och vissa andra händelser, står uppgifterna från utredningen till förfogande även för undersökningssystemet enligt denna lag.

2 §.

Undersökningens innehåll

Vid undersökningen av en trafikolycka ska trafikolyckans förlopp, riskfaktorer och följder samt omständigheterna kring trafikolyckan utredas i syfte att klarlägga dess orsaker och för att förebygga att olyckor inträffar av samma orsaker i framtiden.

3 §.

Undersökningsverksamhetens organisation

Trafikförsäkringscentralen svarar för upprätthållandet av undersökningsverksamheten och den allmänna organiseringen av och planeringen av den samt för utbildningen i fråga om undersökningsverksamheten av trafikolyckor.

2 kap.

Trafikförsäkringscentralen och undersökningskommissioner

4 §.

Trafikförsäkringscentralens uppgifter

För skötseln av de uppgifter som avses i 3 § ska Trafikförsäkringscentralen

Betänkande KoUB 27/2016 rd

- 1) främja och samordna det förvaltningsövergripande samarbetet mellan de aktörer som deltar i verksamheten.
- 2) utarbeta en handlingsplan för undersökning av trafikolyckor som inträffat på väg eller i terräng,
- 3) utarbeta en arbetsordning och andra anvisningar om hur undersökningen av trafikolyckor ska organiseras i detalj och vilka uppgifter de personer som deltar i verksamheten har samt bereda och verkställa undersökningsplaner för undersökningskommissionernas verksamhet,
- 4) för viss tid tillsätta ett behövligt antal regionala undersökningskommissioner, ange deras verksamhetsområden, utse kommissionens medlemmar och ordförande samt fastställa undersökningskommissionernas arvoden och ersättningar kalenderårsvis,
- 5) sköta ekonomin och medelsförvaltningen för undersökningen av trafikolyckor,
- 6) sköta informationstjänsten, samt
- 7) sköta andra uppgifter som gäller undersökningen av trafikolyckor och användningen av undersökningsresultaten.

5 §.

Undersökningskommissioner

Undersökningskommissionerna ska utföra sådan undersökning av olyckor som avses i denna lag. Undersökningskommissionerna utför undersökningarna självständigt, oavhängigt och opartiskt.

I en undersökningskommission finns en ordförande, en vice ordförande och ett behövligt antal medlemmar, som ska företräda tillräcklig sakkännedom med tanke på undersökningen av trafikolyckor. I undersökningskommissionen ska i regel sådan kännedom om polisväsendet, medicin, fordonsteknik, vägunderhåll och beteendevetenskap som uppgiften kräver vara företrädd. Undersökningskommissionens sammansättning kan ändras, om det behövs för att undersökningen ska kunna genomföras.

Undersökningskommissionen undersöker olyckor som inträffat inom dess verksamhetsområde. När en medlem i undersökningskommissionen undersöker en sådan olycka har han eller hon befogenheter i hela landet.

Undersökningskommissionen kan även anlita medlemmar i andra undersökningskommissioner för att granska fordon, för att höra den som har del i saken eller för att vidta andra åtgärder.

Undersökningskommissionen kan kalla en eller flera experter att utföra en viss undersökningsuppgift eller att avge utlåtande om en viss fråga.

Betänkande KoUB 27/2016 rd

3 kap.

Undersökning

6 §.

Inledande av undersökning och samarbete vid undersökning

Den regionala undersökningskommissionen eller Trafikförsäkringscentralen fattar beslut om inledande av undersökning efter att ha fått kännedom om en trafikolycka som ingår i en undersökningsplan som avses i 4 § 3 punkten.

I den omfattning som det är ändamålsenligt för undersökningen av en trafikolycka utförs undersökningen i samarbete med den polis som gör förundersökning eller utreder dödsorsak i samma ärende.

Polisen och andra myndigheter ska ställa det undersökningsmaterial de har samlat till undersökningskommissionens förfogande när denna har inlett sin verksamhet.

Trafikförsäkringscentralen kan avtala om samarbete inom olycksundersökningen och användningen av resultaten med myndigheter och statliga inrättningar.

7 §.

Säkrande av undersökningsförutsättningar samt handräckning

Medlemmarna i en undersökningskommission och experter som enligt 5 § deltar i en undersökning har rätt att få tillträde till olycksplatsen och att utföra undersökningar där.

Undersökningskommissionen har på begäran rätt att få handräckning av polisen vid undersökning av olyckor och vid tryggande av undersökningen enligt vad som föreskrivs i 9 kap. 1 § i polislagen (872/2011).

8 §.

Handlingar och föremål

En undersökningskommission har rätt att granska föremål, att ta del av myndighetshandlingar och att ta del av andra handlingar eller uppgifter som har anknytning till vägen och fordonen och som sannolikt har betydelse för undersökningen.

Undersökningskommissionen får utföra försök med de föremål som granskas och lösgöra delar av dem samt ta prover när det behövs för undersökningen.

9 §.

Rätt att få uppgifter

En undersökningskommission har oberoende av bestämmelserna om sekretess rätt att av myndigheter, inrättningar eller andra som sköter offentliga uppdrag få

- 1) uppgifter om hälsotillståndet hos dem som varit inblandade i en trafikolycka,

Betänkande KoUB 27/2016 rd

2) behövliga uppgifter ur sådant polisundersöknings- och förundersökningsmaterial och om sådan utredning av dödsorsak som gäller saken,

3) nödvändiga uppgifter från apparater som har registrerat i olyckan inblandade fordons, anläggningars och signalsystems och trafikledningssystemers verksamhet, omständigheter kring olyckan och tele- och datakommunikation samt motsvarande upptagningar som har samband med olyckan,

4) andra uppgifter som behövs för undersökningen.

En undersökningskommission har oberoende av bestämmelserna om sekretess rätt att av teleföretag som avses i informationssamhällsbalken (917/2014) få identifierings- och lokaliseringssuppgifter om en sådan anslutning eller terminalutrustning som med fog kan antas ha funnits på den olycksplats undersökningen gäller samt uppgifter om anslutningens abonnent, användare och installeringsadress enligt vad som föreskrivs i 323 § i informationssamhällsbalken.

Rätt att få uppgifter som avses i 1 och 2 mom. föreligger endast om uppgifterna är nödvändiga för att utreda händelseförloppet eller orsaken till eller följderna av den olycka som undersöks.

En undersökningskommission har rätt att få uppgifter som avses i 1 mom. 1 punkten även av privata samfund eller verksamhetsenheter som bedriver hälso- och sjukvård eller av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården samt har rätt att få de uppgifter som avses i 1 mom. 3 punkten även av enskilda aktörer.

En undersökningskommission har rätt att söka de uppgifter som avses i denna paragraf även genom teknisk anslutning eller på annat sätt i elektronisk form utan samtycke av den vars intressen sekretessen är avsedd att skydda.

10 §.

Utlämnande av uppgifter om undersökningen

En undersökningskommission ska medan undersökningen pågår på begäran ge skadeli-dande, nära släktingar till omkomna och dem som olyckans verkningar i övrigt kan omfatta uppgifter om hur undersökningen framskrider och tillfälle att framföra sin uppfattning om sådana omständigheter som eventuellt inverkar på undersökningen.

11 §.

Avslutande av undersökning

En undersökning avslutas om den avbryts eller när undersökningsrapporten avges. Avslutandet av undersökningen hindrar inte att en ny undersökning utförs.

Också efter att en undersökning har avslutats och undersökningsrapporten avgetts kan Trafikförsäkringscentralen och undersökningskommissionerna göra rättelser av teknisk natur eller kompletteringar i uppgifterna i det i 13 § avsedda olycksdataregistret.

Betänkande KoUB 27/2016 rd

12 §.

Undersökningsrapport

Över en undersökning ska det avfattas en offentlig undersökningsrapport. I rapporten ska det i lämplig omfattning i förhållande till olyckans allvarlighetsgrad redogöras för olyckans förlopp, de faktorer som ledde till olyckan och följderna av olyckan. Rapporten ska innehålla undersökningskommissionens rekommendationer om säkerhetsåtgärder. Undersökningskommissionen och Trafikförsäkringscentralen kan på basis av rekommendationerna i undersökningsrapporten göra framställningar om trafiksäkerhetsåtgärder.

Trafikförsäkringscentralen arkiverar undersökningsrapporterna och de handlingar som anknyter till dem. På förvaring av handlingar som uppkommit vid skötseln av ett offentligt uppdrag tillämpas arkivlagen (831/1994).

4 kap.

Registrering av uppgifter om olyckor

13 §.

Trafikolycksdataregister

För trafiksäkerhetsforskning och andra uppgifter som främjar trafiksäkerheten ska Trafikförsäkringscentralen föra ett olycksdataregister.

14 §.

Uppgifter i olycksdataregistret

I olycksdataregistret införs förutom personernas identifikationsuppgifter även för utredningen av olyckan behövliga uppgifter enligt följande:

- 1) uppgifter om hälsotillstånd,
- 2) uppgifter om trafikbrott som avses i lagen om fordonstrafikregistret (541/2003),
- 3) andra uppgifter som erhållits med stöd av 9 §, samt
- 4) sådana uppgifter med anknytning till olyckan som erhållits på annat sätt.

Oberoende av vad som föreskrivs om sekretess får det ur olycksdataregistret ~~för att användas i vetenskaplig och statistisk forskning samt till myndigheter lämnas ut uppgifter~~ som är nödvändiga för trafiksäkerhetsarbetet. I 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) föreskrivs om rätt att få uppgifter för vetenskaplig forskning eller statistikföring. Uppgifter som insamlats vid undersökning av olyckor får inte användas vid undersökningar som utförs med stöd av andra befogenheter.

En persons registeruppgifter avförs ur registret tio år efter utgången av det år då undersökningsrapporten lämnades.

Betänkande KoUB 27/2016 rd

5 kap.

Särskilda bestämmelser

15 §.

Krav på god förvaltning och tjänsteansvar

När undersökningskommissionen och Trafikförsäkringscentralen sköter uppgifter som avses i denna lag ska de iakttä förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003), lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (~~621/1999~~) och personuppgiftslagen (523/1999).

När medlemmar och experter i undersökningskommissionerna samt anställda vid Trafikförsäkringscentralen sköter uppgifter enligt denna lag tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar i strafflagen (39/1889) på dem. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

16 §.

Tystnadsplikt

På uppgifter som framkommit vid undersökning tillämpas vad som föreskrivs om sekretess.

Straff för sekretessbrott döms ut med stöd av 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte gärningen är straffbar enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

17 §.

Vittnesförbud

I fråga om skyldigheten för medlemmar och experter i undersökningskommissionerna, anställda vid Trafikförsäkringscentralen och andra som deltar i en säkerhetsutredning att vägra vittna tillämpas vad som i 17 kap. 12 § 5 mom. i rättegångsbalken föreskrivs om skyldigheten att vägra vittna för dem som deltar i säkerhetsutredning som avses i lagen om säkerhetsutredning av olyckor och vissa andra händelser.

18 §.

Finansiering av verksamheten

För att täcka de kostnader som föranleds av undersökningen av trafikolyckor kan anslag som anvisats för detta ändamål i statsbudgeten användas. På statsunderstöd som beviljas för verksamheten och på övervakning av användningen av statsunderstöd tillämpas statsunderstödslagen (688/2001).

Verksamheten kan också finansieras med andra medel som anvisats för ändamålet.

Betänkande KoUB 27/2016 rd

19 §.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om undersökning av trafikolyckor på väg och i terräng (24/2001) samt statsrådets förordning om undersökning av trafikolyckor på väg och i terräng (740/2001) och statsrådets förordning om allmänna grunder för arvoden och ersättningar för arbete i undersökningskommissioner vid undersökning av trafikolyckor på väg och i terräng (808/2001), vilka utfärdats med stöd av den.

Helsingfors 8.12.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ari Jalonen saf
vice ordförande Mirja Vehkaperä cent
medlem Mikko Alatalo cent
medlem Jyrki Kasvi gröna
medlem Jukka Kopra saml
medlem Susanna Koski saml
medlem Suna Kymäläinen sd
medlem Mats Löfström sv
medlem Eeva-Maria Maijala cent
medlem Jani Mäkelä saf
medlem Katja Taimela sd
medlem Ari Torniainen cent
medlem Sofia Vikman saml.

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.